

Søren fra Samsø

HAN REJSER VERDEN RUNDT OG FORTÆLLER HISTORIEN OM DEN LILLE Ø I KATTEGAT, DER TRODSEDE TYNGDELOVEN OG BLEV ET ENERGIFORBILLEDE. HISTORIEN HANDLER OM FÆLLESSKAB.

Han er blevet kaldt Danmarks svar på Al Gore, energy magician (energitryllekunstner), miljøhelt og miljøprædikant. Ikke alle titler passer den 56-årige indfødte samsing og direktør for Samsø Energiakademi lige godt, men måske er han et eller andet midt i mellem. Eller en blanding af det hele. Søren Hermansen er i hvert fald her, der og alle vegne – fra Japan til USA og i verdenskendte og anerkendte medier. Siden 1998 har han arbejdet med historien om den lille danske ø, der blev et energiforbillede, og hvis man antager, at innovation er lig med handling og udvikling, så er Søren Hermansen og Samsø Energiakademi essensen af det begreb.

Hvert år besøger mere end 5.000 politikere, ambassadører, embedsfolk, journalister, forskere, skoleklasser og privatpersoner fra ind- og udland Samsø.

Bliver du aldrig træt?

"Jo, jeg har faktisk været træt de seneste par år. Jeg har arbejdet med Energiakademiet siden 1998, og jeg er i gang med at finde ud af, hvad jeg skal nu, så jeg ikke bliver den omrejsende prædikant. Jeg har uddelegeret en del af mit arbejde, og når det er muligt, tager de andre ud og repræsenterer øen. Jeg vil blandt andet gerne arbejde for at bringe klimaproblemet tættere på danskerne. Ikke via uddannelse, for vi kan ikke uddanne os til alt, men nok nærmere via dannelse, måske noget a la

en højskole. Vi kan ikke overlade alting til det store system og lovgivning, og det nytter ikke noget, at vi uddanner os til alle svarene, for det fører ikke nødvendigvis til handling. Vi skal genlære praktikker og håndværk. Så selvom jeg har stor tiltro til demokratiet og dem, der skaber rammerne, så skal vi selv være med til at handle, og efter min mening, er det endnu ikke rigtigt lykkes at få klimaudfordringerne bragt helt tæt på folk," siger han.

INNOVATIONSDRIVKRAFT

Han er på ingen måde arrogant. Der hviler antydningen af et ubevidst smil om hans mund uanset hvem, han bliver interviewet af, og hvor han stiller op. Men han er heller ikke bleg for at konstatere, at der ikke findes mange af hans slags. Dem der 'larmer', handler og med al sandsynlighed kan få diagnosen 'damp' tilføjet cv'et. Faktum er, at han er én af hovedkræfterne bag, at Samsø nu er kendt over det meste af kloden, og han bliver inviteret med alle vegne – fra det Hvide Hus til Hedeselskabets årsmøde. Alle vil vide, hvad det er, de kan derovre på den lille ø mellem Jylland og Sjælland. Det nogen vil kalde Udkantsdanmark.

"Jeg kan virkelig ikke lide det begreb, for det antyder, at vi er et A og et B-hold. Hvornår holdt vi op med at være et fællesskab?"

Fossilfri, energi-ø og bæredygtighed. Det er de temaer og resultatet af det ar-

bejde, folk vil høre om, når han inviteres ud i alle verdens hjørner. Den fortælling får de også, men det han virkelig brænder for – som er grundstenen i det hele – er fællesskabet, og hvad et fællesskab kan opnå.

"Mange bliver enormt fascineret af, at vi har investeret 450 millioner i projektet og en stor del kommer fra borgerne egne lommer, men jeg synes, det er endnu mere fantastisk, at fællesskabet er stået sammen. Hvis vi skal opnå noget, mener jeg, at det er afgørende, at vi etablerer det lokale ansvar. Jeg oplever mange målsatte kommuner og projekter, hvor der er gode initiativer, og det skal der være endnu mere af. Men hvis fællesskabet skal lykkes, så er det ikke nok med vidtløftige visioner og politiske skåltaler, det skal være realistisk. Og hvis man skal have fællesskabet med, så er det afgørende at gøre klart, hvad den enkelte får ud af det. Da vi gik i gang med dette projekt, så kunne vi ikke bare sælge ideen om vindmøller og lokale varmegæverker og forvente, at folk faldt på halen i begejstring. Vi skulle overbevise landmanden, smeden, tømmere og den almindelige husejer om, at de ville få noget ud af det, og det er hårdt arbejde. Så fællesskabet er enormt besværligt, og det er altid til genforhandling, men hvis det lykkes, så er vi beviset på, at det også er en fantastisk historie," siger Søren Hermansen.

Foto: Carsten Bundgaard

Søren Hermansen kort fortalt

- Født og opvokset på Samsø.
- Uddannet landmand og har læst tværfaglig miljøstudier ved Aarhus Universitet.
- Overtog som 26-årig farens landbrug, valgte dog at stoppe efter et par år.
- Blev efterskolelærer på Samsø, hvor han lavede bæredygtigheds/selvforsyningsprojekteden en anerkendt kok fra Samsø.
- Direktør for Samsø Energiakademi siden 1998, i dag er 12 medarbejdere tilknyttet.
- Gift med Malene, som også arbejder ved Energiakademiet. Sammen har de to voksne børn, som bor i København.
- I 2008 udråbt som årets miljøhelt af det amerikanske tidsskrift Time Magazine.

Historien om Samsø Energiakademi, er en historie med mange facetter, som i bund og grund tager udgangspunkt i en overlevelsesstrategi. Som i mange gode eventyr var der det onde – ikke en skrudtrygget heks eller en ildspyende drage, men en lang række begivenheder, som langsomt stjal arbejdspladser væk fra øen. Samsø blev i 1997 udråbt til Danmarks Vedvarende Energiø. Dog uden en egentlig plan for, hvordan det skulle udmønte sig. Dråben var, da øens slagteri, som ellers kørte ganske fornuftigt, blev lukket i 1999, og 25 års kamp for at bevare de 100 arbejdspladser var tabt. Noget måtte gøres, og det blev begyndelsen på Samsø Energiakademi, der med stædig arbejdsomhed som udgangspunkt begyndte kampen. På bare 10 år blev Samsø selvforsynende, og målet er at være fossilfri i 2030. En lille dansk ø blev et verdenskendt brand.

Men er Samsø virkelig så fantastisk?

"Hvis vi ser isoleret på det, så har vi nok ikke for alvor forandret de basale vilkår. Vi er på mange måder det samme sted, og hvis man ser sådan på det, så er det deprimerende, at vi har arbejdet så hårdt for ikke ret meget. Men vi har skabt et lille håb, et vitaminindsud og stolthed, og i det store billede er det en rigtig god historie. Vi er lykkedes med nogle ting, og vi har skabt et stærkt sammenhold, hvor folk tager et ansvar og ikke bare lader stå til. Det har altid været sådan, at lokalsamfund og øsamfund som vores har skullet kæmpe for tingene, og vi eksisterer lidt i trods, men man kan også sygne hen. Vi har bevist, at det også kan lade sig gøre at overleve," siger Søren Hermansen.

EJERSKAB ER AFGØRENDE

Men når nu historien om vedvarende energi og det fossilfrie samfund ikke er den vigtigste historie, kan det så lade sig gøre at eksportere fællesskabet? Søren Hermansen forsøger i nogen grad konsuler, da han ikke mener, man kan købe nogen til at få et projekt eller et fællesskab op at stå.

"Hvis det ikke lykkes, eller hvis der er forhindringer på vejen, så brokker

man sig og peger på konsulent. Det er vigtigt med 100 procents ejerskab fra deltagerne. Alle skal føle et ansvar for at få det til at lykkes og være villige til at kæmpe for det, også når der opstår problemer. Det er det, vi er lykkedes med," siger han.

Men du tager jo ud og hjælper kommuner og organisationer. Hvordan undgår du så at blive konsulent-Søren?

"Ja, jeg arbejder også som konsulent, men jeg fortæller ikke folk, hvordan de skal gøre. Jeg laver ikke rapporter eller handleplaner, og jeg afstår fra at være den klogeste. Jeg mener godt, at man kan eksportere det, vi er lykkedes med på et overordnet plan, men innovationen kræver, at man tænker langsigtet og praktisk."

AT FÅ INNOVATION TIL AT SKE

I marts måned besøgte det hollandske regentpar Danmark og var på tourné med det danske kronprinspar. De havde blandt andet ønsket at besøge Samsø, og derfor ringede de naturligvis til Søren Hermansen. Jo, han ville gerne tage imod, men det skulle være på hans præmisser. Og sådan er det med Søren. Selv når Kongehuset ringer, så er det 'my way or the highway'. Hele den officielle forsamling skulle for eksempel sidde i en stor rundkreds sammen med 15 lokale nøglepersoner fra Samsøs energiprojekt. De kongelige skulle ikke bare have en rundvisning og en række superlativer om Samsøs fortærefeligheder af direktøren.

"Der sker noget, når man sidder i en cirkel – uden borde imellem sig. Det er en meget ærlig måde at mødes på. Der skabes en kraft, innovation kunne man også kalde det, hvor der er fokus på det, der er inde i cirklen. Vi havde lagt en række brændende spørgsmål op, og så var det de spørgsmål, man bød ind på, og vi lagde alle titler fra os. Det betød, at der var fokus på netop det, og det betød, at alle var aktive. Det var ikke kun i anledning af det kongelige besøg, sådan arbejder vi ofte. Det skal ikke bare være en foredragsholder, der står og bræger. Det handler om at få fællesskabet til at være med," siger Søren Hermansen.